

КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ
KIEV INTERNATIONAL INSTITUTE OF SOCIOLOGY

Вул.Волоська 8/5, Київ, 04070, Україна; тел. /факс (+38 044) 537-3376, ел-пошта: office@kiis.com.ua
8/5 Voloska St, Kyiv, 04070, Ukraine; phone/fax (+38 044) 537-3376, e-mail: office@kiis.com.ua
www.kiis.com.ua

ХТО ЗДОРОВИЙ, ЩАСЛИВИЙ ТА МУЛЬТИМЕДІЙНИЙ В УКРАЇНІ

23 листопада 2006 р., 14.00,
Агентство «Українські Новини»
(вул. Еспланадна, 20)

Учасники:

Харченко Наталія – виконавчий директор КМІС, кандидат соціологічних наук

Захожа Вікторія – заступник директора, завідділом методів КМІС

Кракович Дмитро – директор з консалтингу КМІС

Овчаренко-Федоров Максим – менеджер проектів КМІС

Коротка інформація про дослідження

Цей матеріал підготовлено за даними загальноукраїнського опитування дорослого населення України, проведеного КМІС (Київським міжнародним інститутом соціології) 9–27 жовтня 2006 року. Також, крім даних останнього опитування, для порівняння та аналізу динаміки змін бралися дані загальноукраїнських опитувань КМІС різних років (починаючи з 1995р.)

Опис дослідження (9-23 листопада, 2006 р.)

Методом інтерв'ю опитано 2000 респондентів віком від 18 років, що мешкають у 110 селах, селищах міського типу та містах всіх областей та Криму, а також у Києві, за чотириступеневою стохастичною на кожній ступені вибіркою.

Вибірка розроблена на основі випадкового відбору 200 точок опитування (поштових ділянок) по всій Україні (в усіх 24 областях України та в АР Крим). Процес побудови вибірки заснований на випадковому відборі вулиць, будинків та квартир у межах кожної поштової ділянки. Завершальним етапом є випадковий відбір респондентів у домогосподарствах.

Статистична похибка вибірки з ймовірністю 0.95 не перевищує

- *2.3% для показників близьких до 50%,*
- *2,0% - для показників близьких до 25% та 75%,*
- *1,5% - для показників близьких до 12% та 88%,*
- *1% - для показників близьких до 5% та 95%,*
- *0,5% - для показників близьких до 1% та 99%,*
- *0,2% - для показників близьких до 0,2% та 99,8%.*

(Наведені теоретичні величини статистичної похибки без врахування дизайн-ефекту; для переважної більшості показників вплив дизайну застосованої в опитуванні стохастичної вибірки підвищує похибку не більше ніж у 1.5 рази).

Самооцінка рівня здоров'я населенням України

В.Захожа

Відповідно до даних КМІС, зібраних протягом десяти років, частка людей, які оцінюють своє здоров'я як добре, почала зростати, починаючи з 2001 року, тоді як до цього вона поступово скорочувалась.

Динаміка відповідей на запитання "Як би Ви оцінили своє здоров'я" протягом 1995-2006 років.

	1995	1998	2001	2005	2006
Дуже добре	1,3%	1,6%	1,4%	4,7%	3,9%
Добре	21,1%	18,2%	17,8%	26,4%	26,9%
Посереднє	45,1%	50,6%	49,2%	42,9%	46,7%
Погане	22,8%	21,0%	21,9%	21,3%	18,0%
Дуже погане	8,6%	7,1%	9,5%	4,2%	3,4%
Важко сказати	1,1%	1,5%	0,2%	0,4%	1,1%

Розглянемо ряд чинників, які можуть бути пов'язані зі здоров'ям. Не є дивним той факт, що рівень здоров'я прямо залежить від віку, однак цікаво, що динаміка здоров'я протягом 10 років була викликана переважно зростанням позитивної самооцінки здоров'я серед населення середнього віку, тоді як серед молоді цей відсоток з самого початку був досить високим. Що стосується відмінностей за статтю, то традиційно для чоловіків більш характерна завищена оцінка свого здоров'я, порівняно з жінками, і це типово для всіх вікових груп. Однією з гіпотез може бути те, що чоловіки починають скаржитись на здоров'я лише тоді, коли ці проблеми перетворюються на досить серйозні.

Якщо прослідкувати динаміку за 5 останніх років, то кількість людей, що позитивно оцінюють своє здоров'я, значно зросла у всіх статево-вікових групах, окрім найстаршої (60 років та старші).

Частка здорових серед різних статево-вікових груп (2001, 2006).

	Чоловіки		Жінки		Разом	
	2001	2006	2001	2006	2001	2006
18-29 років	52,5%	70,0%	27,2%	54,3%	40,1%	53,0%
30-44 років	27,0%	50,9%	16,4%	26,5%	21,5%	38,1%
45-59 років	19,1%	29,2%	6,0%	13,9%	12,2%	20,7%
60 років та старші	10,1%	10,6%	3,0%	4,9%	5,7%	7,0%
Разом	28,0%	41,3%	12,1%	22,3%	19,3%	30,8%

Іншим фактором, що позитивно впливає на здоров'я, є освіта: чим вона вища, тим здоровішими почуваються люди. Очевидно, вищий рівень освіти дає змогу влаштуватись на роботу з кращими умовами праці.

Частка здорових серед респондентів різного освітнього рівня (2006)

Неповна середня освіта	12.6%
Повна середня загальна освіта	28.5%
Середня спеціальна освіта	34.1%
Вища освіта	43.6%

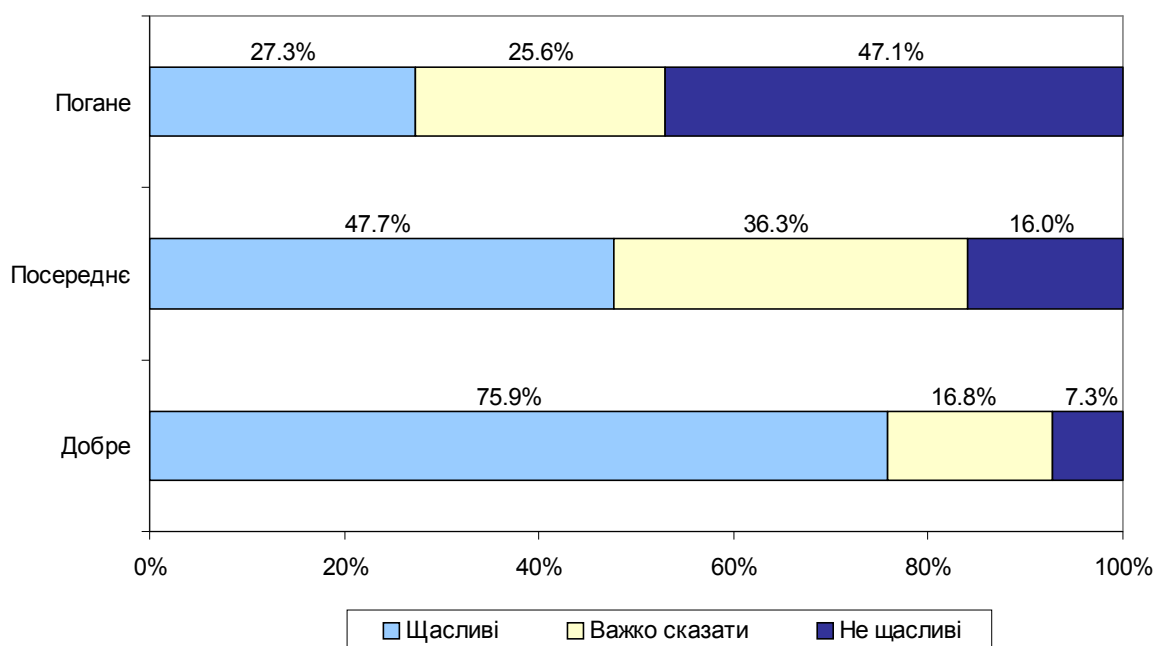
До певної міри пов'язаний з попереднім і висновок про зв'язок між рівнем матеріального добробуту та самооцінкою здоров'я – це підтверджується відповідями на наступне запитання. Можна зробити висновок, що хоча здоров'я і важко купити, однак вищий рівень добробуту забезпечує кращі можливості приділяти більше уваги власному здоров'ю.

Зв'язок самооцінки здоров'я та фінансового становища (2006)

Нам не вистачає грошей навіть на їжу	15.3 %
Нам вистачає грошей на їжу, але купувати одяг чи взуття вже складно	21.4 %
Нам вистачає грошей на їжу, одяг, і ми можемо щось відкласти, але цього недостатньо для покупки таких речей як, наприклад, холодильник чи телевізор	42.4 %
Ми можемо купувати деякі дорогі речі (як, наприклад, телевізор чи холодильник), але не можемо собі дозволити все, що хочемо	53.0 %
Ми можемо дозволити собі купити все, що хочемо	53.9 %

Позитивна оцінка власного здоров'я не може не позначитись на загальному самопочутті людини. Згідно з нашим опитуванням, респонденти, що почуваються здоровими, частіше називають себе і щасливими.

Зв'язок самооцінки здоров'я та відчуття щастя (2006)

Хто щасливий в Україні

Н.Харченко

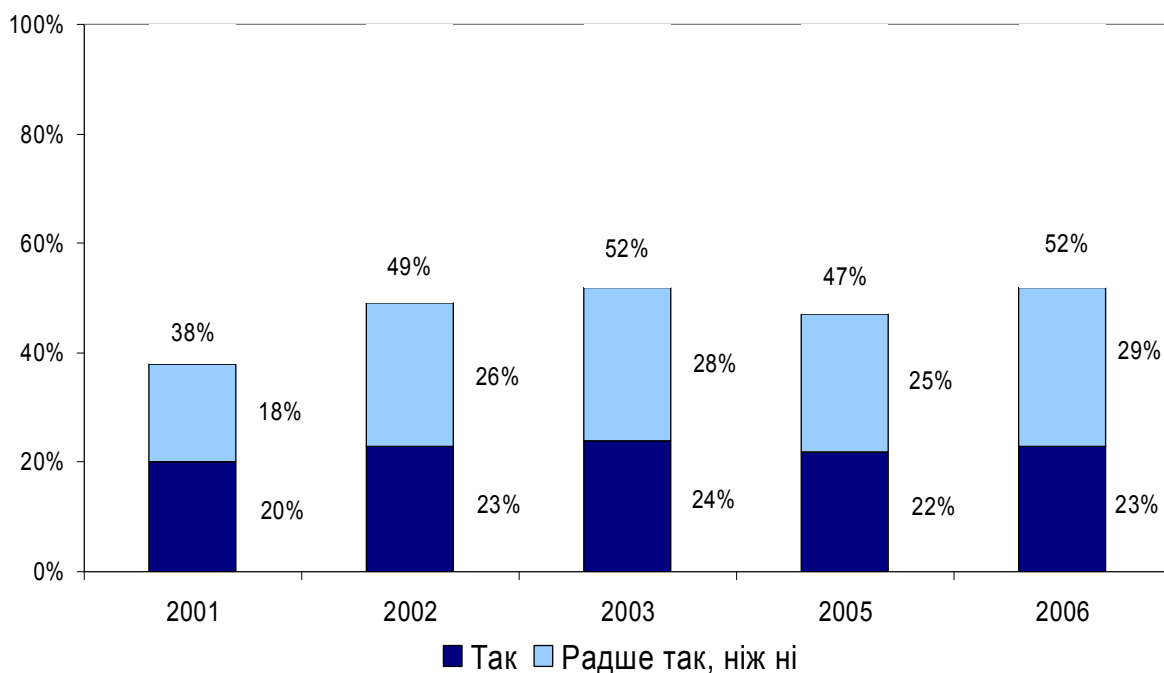
Ця презентація базується на серії опитувань, що були здійснені КМІС протягом останніх 5 років. Респондентів просили оцінити рівень їхнього щастя і задоволеності різними сторонами життя.

Дані опитувань показують, що за останній рік кількість щасливих людей в Україні дещо зросла і зараз повертається до того, який був у 2003 році, який досі виглядав найбільш сприятливим для особистого щастя.

Динаміка відповідей на питання “Чи вважаєте Ви себе щасливою людиною?” у 2001-2003 роках.

	2001	2002	2003	2005	2006
Так	20%	23%	24%	22%	23%
Радше так, ніж ні	18%	26%	28%	25%	29%
І так, і ні	27%	22%	24%	27%	25%
Радше ні, ніж так	14%	17%	14%	14%	11%
Ні	19%	10%	8%	11%	9%
Важко сказати	2%	2%	2%	1%	3%
Узагальнений індекс щастя (-100;100)	3	17,5	23	16,5	23

Чи вважаєте Ви себе щасливою людиною?

Світові порівняльні дослідження, наприклад World Values Survey, показують, що за рівнем щастя Україна, як і інші країни колишнього СРСР та Східної Європи, належить до найменш щасливих країн у порівнянні із населенням Латинської Америки, Західної Європи та Північної Америки. А найбільше щасливих людей серед населення таких країн, як Нігерія, Мексика, Венесуела, Сальвадор та Пуерто-Рико.

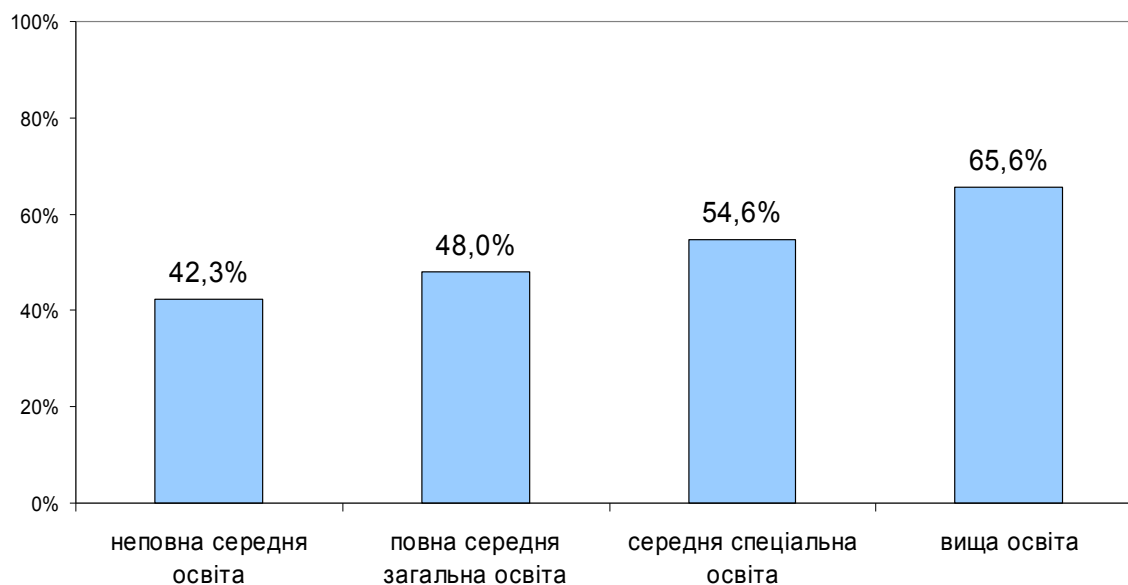
Порівняння частки щасливих (тією чи іншою мірою) людей серед статево-вікових груп демонструє складну залежність. Найбільш щасливими є молоді дівчата та жінки, але з віком більш щасливими стають чоловіки. К пенсії різниця між чоловіками та жінками з точки зору рівня щастя стає особливо помітною. В цілому ж молоді люди більше щасливі ніж старші, а чоловіки більш щасливі ніж жінки.

Частка щасливих серед різних статево-вікових груп (2006).

	Чоловіки	Жінки	Разом
18-29 років	69,8%	72,1%	70,9%
30-39 років	62,7%	54,7%	58,6%
40-49 років	48,8%	52,0%	50,5%
50-59 років	45,2%	43,5%	44,3%
60 років та старші	44,5%	33,7%	37,7%
Разом	55,1%	49,6%	52,0%

Наші дослідження показують, що успішне навчання винагороджується. Загальна тенденція залишається незмінною протягом останніх 5 років: чим вище освіта, тим більш щасливими почувають себе люди.

Частка щасливих серед респондентів різного освітнього рівня (2006)

Залежність щастя від статусу зайнятості є більш складною. З одного боку пенсіонери і безробітні найменш щасливі, з іншого боку студенти і домогосподарки почувають себе дуже непогано.

Питома вага щасливих в залежності від статусу зайнятості.

Працюючі	59,3%
Непрацюючі	45,7%
З них: учні / студенти	70,6%
Пенсіонери	37,9%
Домогосподарки	64,7%
Безробітні	43,3%

Хоча кажуть, що не в грошах щастя, наші данні показують що більш забезпечені люди є більш щасливими. Також існує прямий зв'язок між ступенем щастя і рівнем здоров'я. Мабуть більш обґрунтованим є інше народне прислів'я "Краще бути багатим та здоровим, ніж бідним і хворим".

Зв'язок щастя та самооцінки фінансового становища

Нам не вистачає грошей навіть на їжу	34,3%
Нам вистачає грошей на їжу, але купувати одяг чи взуття вже складно	46,9%
Нам вистачає грошей на їжу, одяг, і ми можемо щось відкласти, але цього недостатньо для покупки таких речей як, наприклад, холодильник чи телевізор	60,5%
Ми можемо купувати деякі дорогі речі (як, наприклад, телевізор чи холодильник), але не можемо собі дозволити все, що хочемо	74,4%

Підсумовуючи демографічний аналіз можна сказати, що однією з найщасливіших категорій населення в Україні є молоді освічені жінки, які багато заробляють чи взагалі не працюють.

Ми також цікавились тим, що робить людей щасливими. Безпосередні питання не дають надійних результатів, оскільки захисні механізми не дозволяють людям усвідомити, що робить їх щасливими. Для оцінки складових щастя ми використовували методику, розроблену в нашому інституті, яка базується на регресійному аналізі впливу задоволеності різними сторонами життя на рівень щастя.

Вплив задоволеності різними сторонами життя на рівень щастя (коефіцієнти парної регресії):

	2006
Сім'я	0,469
Особисте (інтимне) життя	0,440
Здоров'я	0,381
Рівень матеріальної забезпеченості	0,349
Ставлення оточуючих людей	0,328
Поведінка дітей, розвиток їх особистих якостей (для тих, хто має дітей)	0,323
Ступінь впевненості у завтрашньому дні	0,311
Власна поведінка стосовно оточуючих людей	0,255
Робота (для тих, хто має роботу)	0,249
Житлові умови	0,245
То, як йдуть зараз справи в Україні	0,241
Рівень захищеності від злочинців	0,133
Стан оточуючого середовища	0,124

Як бачимо сім'я та інтимне життя найбільшою мірою сприяють щастю. Далі йдуть здоров'я та рівень матеріальної забезпеченості.

Як не дивно, робота в Україні на відміну від інших країн, має невеликий вплив на рівень щастя. Це може пояснюватися тим, що від роботи люди одержують не тільки позитивні емоції, а й багато неприємностей. Можливо, що винагорода за роботу в нашій країні не відповідає докладеним зусиллям та рівню соціальних домагань. Слід також відзначити, що сучасний стан справ в Україні також має дуже незначний вплив на відчуття щастя. А найменш значущими із запропонованих нами сторін життя виявилися рівень захищеності від злочинців та стан оточуючого середовища.

Таким чином щастя більшою мірою залежить від найближчого соціального оточення, що і допомагає нам виживати в складних соціальних умовах.

Рівень телефонізації та користування Інтернет в Україні

Д.Кракович

Рівень телефонізації в Україні

Порівняно із 2005 роком, рівень телефонізації населення України продовжує рости, причому здебільшого за рахунок розширення користування мобільним зв'язком.

Рівень телефонізації лишається географічно неоднорідним – найбільшою мірою телефонною мережею охоплені міста (при чому розмір міста не має значення), значно менше – села і селища міського типу. Разом із тим, для селищ міського типу найбільшою мірою характерна ситуація, коли мобільний телефон заміняє стаціонарний, а не є на додачу.

Якщо наявність доступу до стаціонарного телефону найбільшою мірою зумовлюється типом місцевості (найбільше покриття мережі стаціонарних телефонів – у містах, значно менше – у сільській місцевості), то різниця у рівні користування мобільним зв'язком найбільшою мірою пов'язана із віком (найбільшою мірою мобільним зв'язком охоплена молодь, і зі збільшенням віку кількість користувачів мобільного зв'язку скорочується), і – до деякої міри – із рівнем матеріальної забезпеченості.

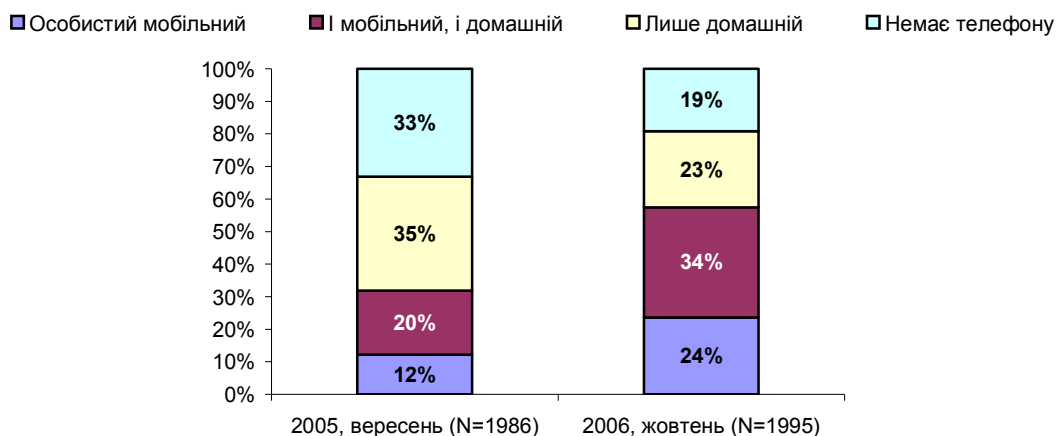
Загалом можна відзначити, що розширення користування мобільним зв'язком у багатьох випадках дозволяє заповнювати прогалини в охопленні України мережею стаціонарних телефонів., і, як цілком можна припускати, в подальшому саме за рахунок поширення користування мобільним зв'язком буде рости загальний рівень телефонізації населення України.

Динаміка телефонізації в Україні (2005-2006 рік)

- Рівень телефонізації населення України росте (*діаграма 1*). У порівнянні із минулим роком частка нетелефонізованого населення скоротилася більш ніж на 10%: якщо рік тому телефону не мали близько третини населення, зараз - близько 1/5.
- При цьому ріст телефонізації здебільшого відбувається за рахунок "мобілізації" населення – якщо за рік, що минув, частка тих, хто має домашній телефон (на додачу з мобільним або без) лишилася практично незмінною (55% в 2005 році і 57% в 2006 році., різниця статистично не значима), то частка тих, хто має лише мобільний зросла вдвічі (із 12% в 2005 році до 24% в 2006).
- Таким чином, саме доступність користування мобільним зв'язком (розширення покриття і зниження вартості) сприяє включеності більшої частини населення до мереж телекомунікації

Діаграма 1

Скажіть, будь ласка, чи є у Вас телефон? Якщо так, то який саме?

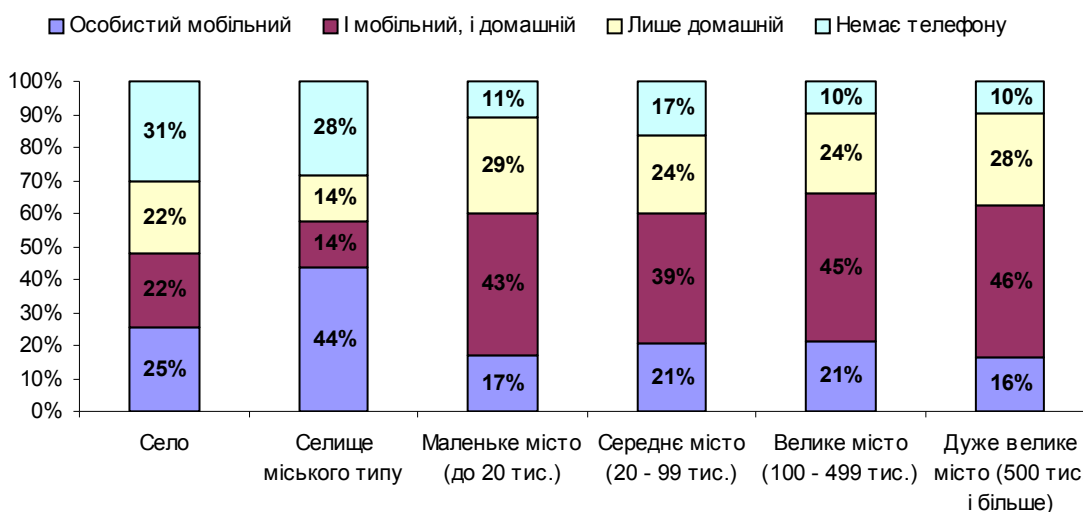

Географічний розподіл

- Доступ до телефонного зв'язку (як мобільного, так і стаціонарного) лишається неоднаковим для мешканців різних за типом і розміром населених пунктів: найбільшою мірою телефонією охоплені міста (як маленькі, так і великі), де телефону не мають 10%, значно менше – села і селища міського типу, де на 2006 рік без телефонного зв'язку лишається близько третини населення.
- Але, водночас, стосовно селищ міського типу можна відзначити цікаву ситуацію - коли мобільний телефон майже для половини мешканців (44% опитаних) виявляється єдиним наявним телефоном – тобто мобільний зв'язок заповнює наявні прогалини у мережі покриття стаціонарних телефонів в Україні.

Діаграма 2

Скажіть, будь ласка, чи є у Вас телефон? Якщо так, то який саме?
(розподіл за типом населеного пункту)

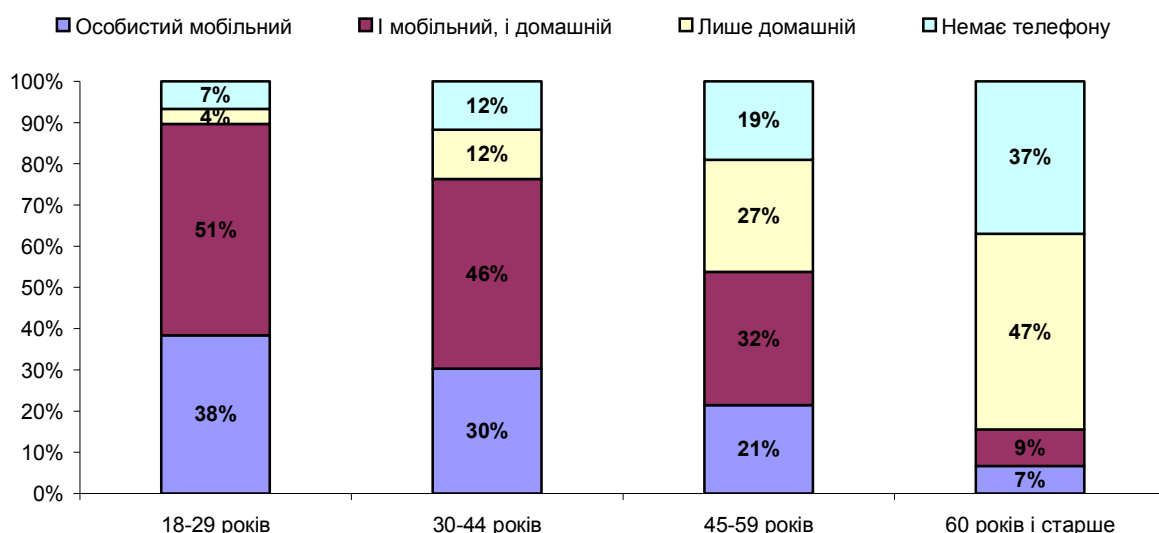
Соціально-демографічні характеристики користувачів телефонів

Залежність телефонізації від віку

- Телефонна мережа є мережею спілкування. І загалом можна відзначити, що чим молодшими є люди, тим більшою мірою вони є включеними до мережі телефонного зв'язку (діаграма 3) – при чому різниця проявляється в основному за рахунок різниці в користуванні мобільним зв'язком.
- У всіх вікових когортах стаціонарний телефонний зв'язок мають від 55%-59%. Але чим молодшими є люди, тим більшою мірою для них характерним є те, що відсутність стаціонарного телефону (що може зумовлюватися типом місцевості) значною мірою компенсується наявністю мобільного., хоча, разом із тим, наявність стаціонарного телефону не замінює мобільний - тобто мобільний є "на додачу".
- Із переходом до більш старших вікових когорт спостерігається зниження загального рівня телефонізації – саме за рахунок зменшення кількості користувачів мобільного зв'язку.

Діаграма 3

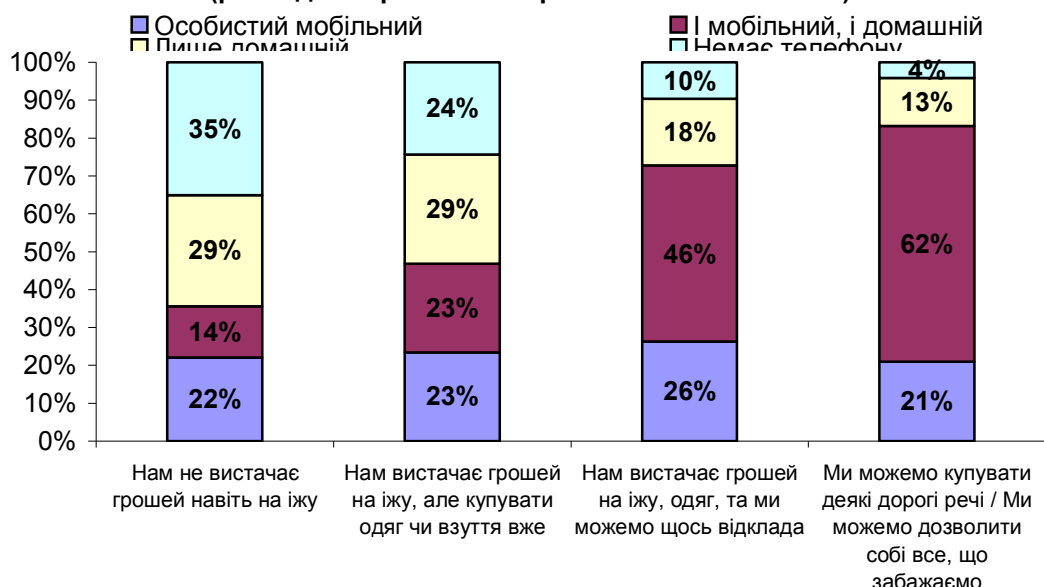
Скажіть, будь ласка, чи є у Вас телефон? Якщо так, то який саме?
(розподіл за віком)

Залежність телефонізації від рівню матеріальної забезпеченості

- Наявність доступу до телефону до деякої міри залежить від рівня матеріальної забезпеченості. Але – що цікаво – якщо частка тих, хто має лише мобільний телефон, практично рівна для усіх різних за рівнем матеріальної забезпеченості когорт, то наявність мобільного як додаткового росте із переходом до більш заможних верств. Тобто для частини найменш заможних мобільний телефон замінює відсутність стаціонарного, але наявність стаціонарного у значній кількості випадків є достатнім.

**Скажіть, будь ласка, чи є у Вас телефон? Якщо так, то який саме?
(розподіл за рівнем матеріальної забезпеченості)**

Рівень користування Інтернет в Україні

Рівень користування Інтернет в Україні продовжує зростати, і наразі до користування світовою мережею залучені майже 20% населення.

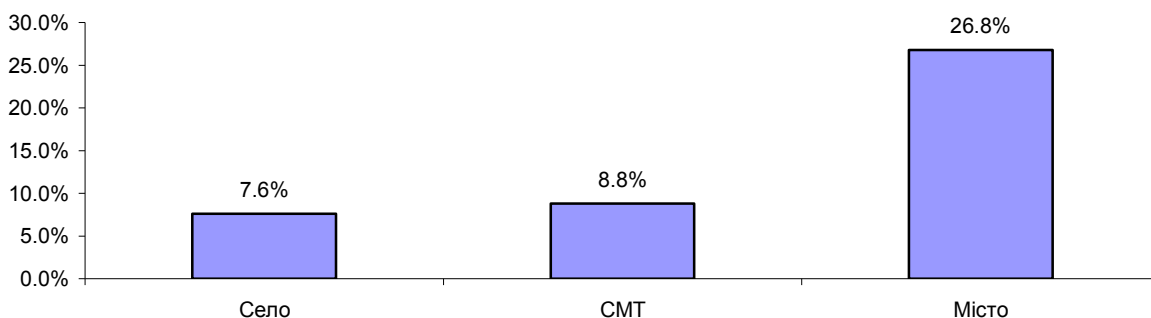
Користування Інтернет більшою мірою поширене серед міських жителів, а також молоді, людей із вищою освітою та порівняно високим рівнем матеріальної забезпеченості.

Характеристики Інтернет-аудиторії

- Користування Інтернет неоднаково поширене залежно від типу місцевості, а також залежно від деяких соціально-демографічних характеристик – таких як вік, стать, освіта, рівень матеріальної забезпеченості.
- Інтернетом більшою мірою користуються в містах, аніж у сільській місцевості чи селищах міського типу. Водночас регіональних відмінностей у рівні користування Інтернетом практично немає.

Діаграма 2.

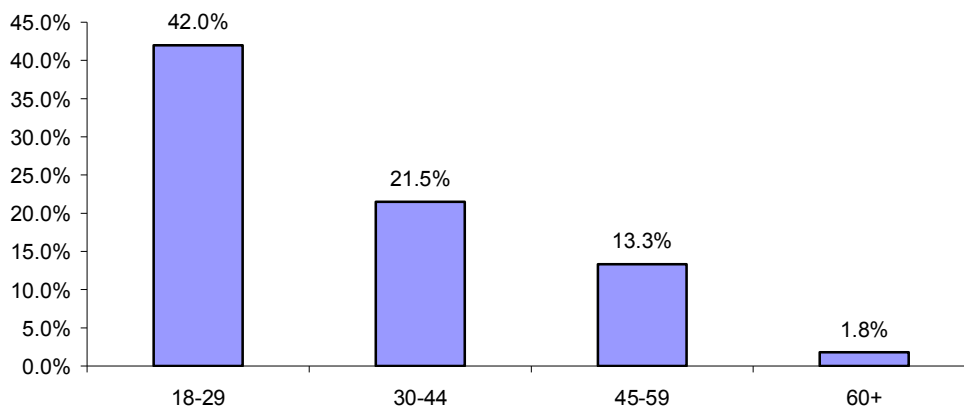
Відсоток користувачів Інтернет серед мешканців різних типів населених пунктів

- Дещо більшою мірою порівняно із жінками Інтернетом користуються чоловіки (серед чоловіків частка користувачів становить 23%, серед жінок – 16%).
- Інтернет-користувачів значно більше серед молоді (Інтернетом користуються 42% людей віком від 18 до 29 років), і при переході до старших вікових груп відсоток користувачів всесвітньої мережі відчутно скорочується (діаграма 3)

Діаграма 3.

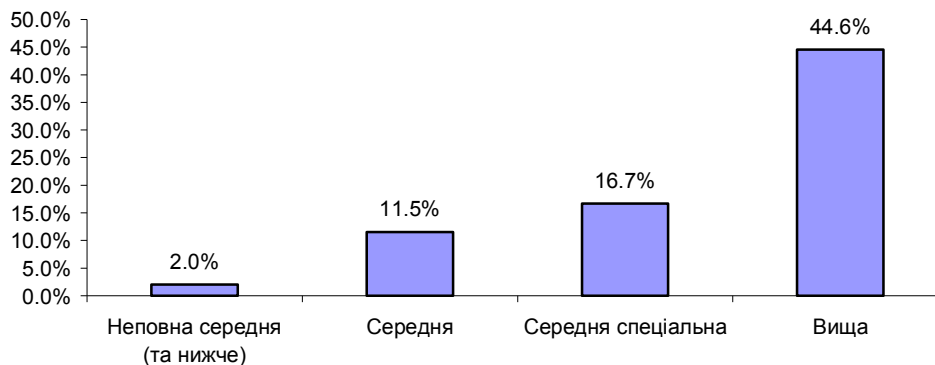
Відсоток користувачів Інтернет серед різних вікових когорт

- Найбільша частка користувачів Інтернет – серед тих, хто має вищу освіту., ця залежність загалом може пояснюватися тим, що Інтернет вельми широко використовується у вищих навчальних закладах, і також у багатьох випадках робота, котра потребує отримання вищої освіти, передбачає користування комп'ютером та Інтернетом.

Діаграма 4.

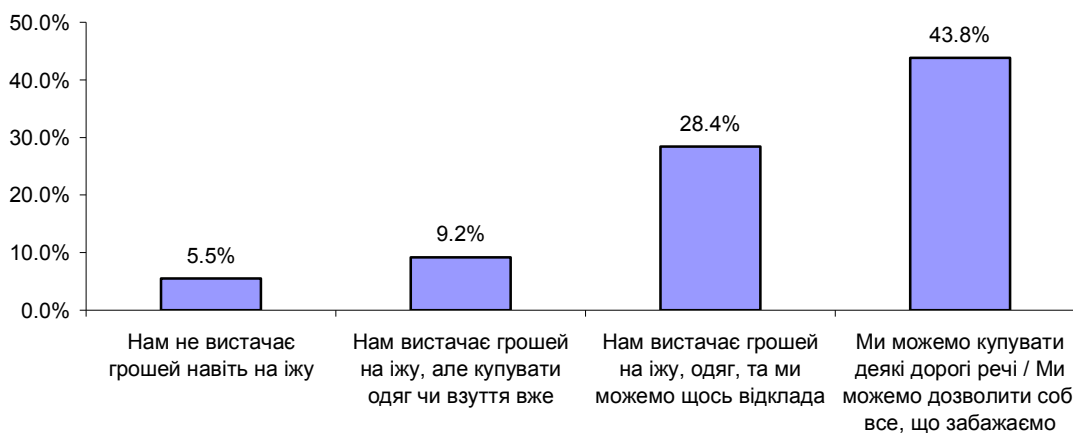
Відсоток користувачів Інтернет серед населення із різним рівнем освіти

- Найвищий рівень користування Інтернет – серед людей відносно заможних (діаграма 5) – що до деякої міри пояснюється різницею в зайнятості, але не вичерпується цим.

Діаграма 5

Відсоток користувачів Інтернет серед населення із різним рівнем матеріальної забезпеченості

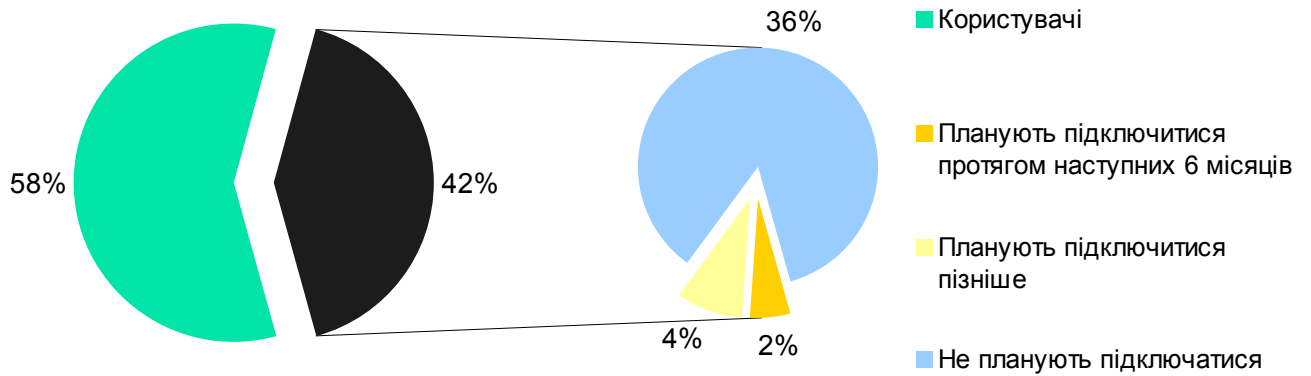
Таким чином можна казати, що наразі з точки зору вартості Інтернет є доступний далеко не усім верствам населення. До деякої міри поширеності Інтернет-користування сприяє інтеграція його до системи освіти, а також прив'язаність ряду робіт до користування Інтернет.

Загалом Інтернетом користуються здебільшого міські жителі, молодь, ті, хто має вищу освіту, а також порівняно високий рівень матеріальної забезпеченості.

Використання мобільного зв'язку в Україні

М.Овчаренко-Федоров

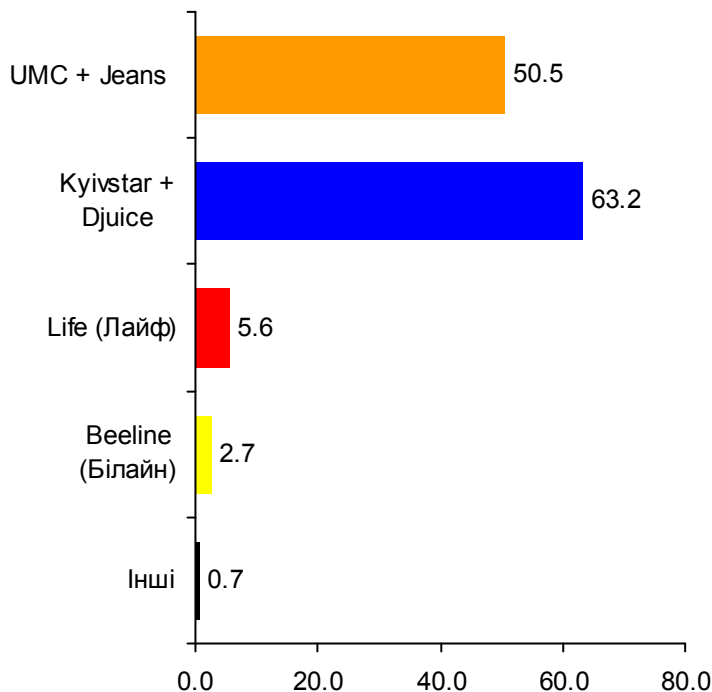
Чи користуєтеся Ви мобільним зв'язком на даний момент?

Частка користувачів мобільного зв'язку серед дорослого населення України (старше 18 років) складає 58% (близько 22 млн. чоловік).

Близько 16% від числа тих, хто наразі не користується мобільним зв'язком (6% дорослого населення, близько 2,5 млн.) планують почати використовувати його в майбутньому.

Послугами яких операторів мобільного зв'язку Ви користуєтеся?

Дані проведеного дослідження дозволяють приблизно оцінити кількість реальних абонентів мобільних операторів серед дорослого населення. Через те, що суттєва частка абонентів одночасно користуються послугами декількох операторів, сума часток кількості користувачів операторів перевищує 100%.

Послугами Kievstar користуються 63% всіх мобільних абонентів, що складає близько 13,7 млн. осіб. (+600 тис.)

UMC використовують близько 51% користувачів (11 млн. абонентів +- 600 тис.)

Life – 5,6% (1,2 млн. абонентів +-300 тис)

Beeline – 2,7% (близько 600 тис. абонентів +-200 тис.)

За кількістю абонентів UMC переважає Kievstar лише у Східному регіоні, тоді як в решті з них Kievstar є беззаперечним лідером.